

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

מבוא

הנושא שלי הוא החירשות. הטענה המרכזית שלי היא כי יש לחברה השפעה מאוד גדולה על המצב שנקלע אליו האילם-חרש. מידת התמיכה של החברה משפיעה בדרך חיובית על ההתמודדות של האילם-חירש עם הקשיים שלו. בחרתי לחקור את הנושא הזה מכיוון שאבא שלי סובל מבעיה זו. גם אני בעצמי סבלתי כאשר שאר הילדים לעגו לאבא והייתי מאוד רגישה. לכן רציתי לבדוק אם החברה מתייחסת בצורה אחרת לבעיה של אחרים ואיך זה משפיע עליהם. בעבודה שלי התייחסתי למקורות ספרותיים וסוג החקר שעשיתי היה ראיונות יחד עם הדגמת כמה סימנים יסודיים של שפת סימנים מיוחדת שהומצאה בבית משפחתי.

העבודה התבצעה בידי ספדי דנא תלמידת כיתה ט' במסגרת קורס לעריכת עבודות חקר, מרכז מדע ודעת למחוננים במכללת תל חי, תשע"ג 2013

תודות להייא המתרגמת כי היה לי קצת קושי בעברית והיא סייעה לי מאד. עוד תודה לדניאלה שאול המנחה של הקורס.

דמות החרש

סליחה לא שמעתי!

מבוא החירשות התקשורת החיים והמנהגים המשפחה החברה והקהל חקר אישי השפה של אבא דיון סיכום ביבליוגרפיה

*הגדרה החירשות

מרים לוינגר (לוינגר, 2010) קובעת שלקות שמיעה היא פגיעה במנגנון השמיעה. זו נכות באחד החושים שמתחילה בירידה הדרגתית בשמיעה עד חירשות עמוקה. נכות זאת מגבילה קבלת מידע מהסביבה בערוץ השמיעתי. היא לא מופיעה לפי גיל אלא עלולה להופיע בכל גיל ולהיות מסיבות מולדות או נרכשות.

שאלו לב-רבן ומוטי שוחט (לב-רבן ושוחט, 1998) טוענים כי החירשות היא הליקוי הנפוץ ביותר אצל בני האדם. הוא נפוץ בגלל האיחור בגילוי הגנים האחראים על החירשות והוא גורם לקושי במשפחת החרש ובקרובים שלהם.

חשוב להדגיש שאצל לקויי שמיעה יש שרידי שמיעה שימושיים - משהו קטן נשאר מהיכולת לשמוע.

*סוגי החירשות

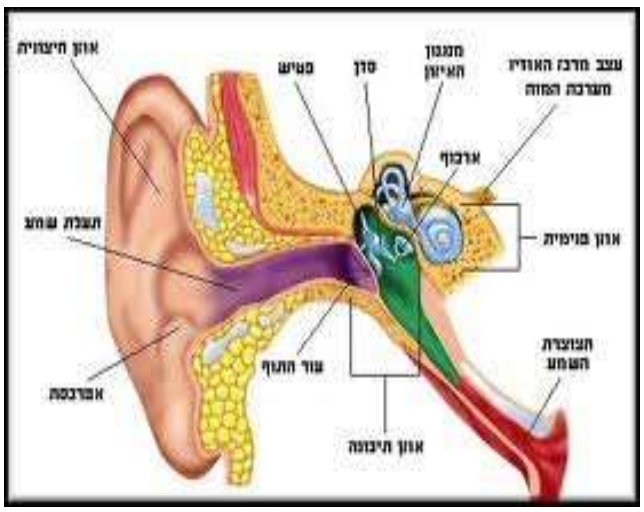
יש שלושה סוגים ללקות שמיעה: **תחושתית-עצבית, הולכתית ומעורבת :**

לקות תחושתית-עצבית: לקות שמיעה מסוג תחושתית-עצבית מאופיינת בירידה כללית בסף השמיעה, בפגיעה חמורה יותר בתדרים הגבוהים, ברגישות יתר לעצמה חזקה, בקושי בהבנת דיבור, בעיקר על רקע רעש וקושי באבחנת כיוון מקור הקול (לוקליזציה).

לקות זו מתרחשת כאשר יש פגיעה בתאי השערה באוזן הפנימית או בעצב השמיעה. הסיבות ללקוי שמיעה מסוג זה יכולות להיות: תורשה, תרופות רעילות, חשיפה לרעש, גיל ומחלות שונות.

לקות הולכתית: כאשר קיימת הפרעה במעבר גלי הקול באוזן חיצונית או תיכונה. קיימות סיבות רבות ללקוי מסוג זה, כגון: היווצרות שעווה בתעלת השמע החיצונית, נוזלים באוזן התיכונה, עור תוף מנוקב ועוד.

לקות מעורבת: היא צירוף של אובדן שמיעה מסוג הולכתי ותחושתית-עצבי.

תאור מנגנון השמיעה

סליחה לא שמעתי!

מבוא החירשות התקשורת החיים והמנהגים המשפחה החברה והקהל חקר אישי השפה של אבא דיון סיכום ביבליוגרפיה

*הסיבות לחירשות

הסיבות הינן רבות. לקות שמיעה עלולה להיגרם מתורשה, ממחלות בזמן ההיריון, זיהומים, תרופות מסוימות, הזדקנות, חשיפה לרעש, חבלות ראש וכו'. קיימים גם מצבים רפואיים ומחלות הבאים לידי ביטוי בלקות שמיעה, כגון: דלקות אוזניים, קרע בעור התוף, אוטוסקלרוזיס, מחלת מנייר ועוד.

*השפעת החירשות על האלם חרש

כפי שטענה לוינגר, לקות השמיעה מלידה או מגיל צעיר משפיעה על התפתחות הילד ובמיוחד על שפתו. ליקוי שמיעה משפיע מאוד על התפקוד היומי של האדם, על החיים שלו ועל הביטחון העצמי. היא מונעת ממנו לתפקד בצורה עצמאית, מונעת ממנו לקלוט מידע מהסביבה וגורמת לקושי בתקשורת עם האחרים. בנוסף לכך לב-רן ושוחט טוענים כי לחירשות יש פגיעה כוללת בשפה ובדיבור. לרוב יש גם בעיות בהתפתחות הנפשית והחברתית. בעיה זו קשורה לגיל בו האדם איבד את השמיעה.

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

* שפה אחידה לאילמים חרשים

יש שפה אחידה בין האילמים-חרשים והיא שפה לגיטימית ושכיחה במשפחה, בה ההורים חרשים והילדים שומעים ומתקשרים, עכשיו היא מוכרת כשפה לכל דבר בעולם. אם ילדים חרשים לומדים אותה כשפת אם הם רוכשים אותה בצורה טבעית.

אגודת החרשים בישראל

אגודת החרשים בישראל (אח"א) הנה אגודה וולונטרית (התנדבותית) שנוסדה בשנת 1944 בתל אביב על ידי צעירים חרשים שראו צורך במסגרת חברתית-תרבותית וככלי לקידום חרשים בכל היבטי החיים במדינת ישראל החל מגיל 18 והלאה.

אגודת החרשים היא אגודה הדדית, במילים אחרות "חרשים למען חרשים". חרשים בוחרים בחרשים להנהגת הארגון כדי לבצע את המטרות שלשמן הוקמה האגודה. בראשה עומד יו"ר חרש ולצידו ועד האגודה. הצוות המקצועי שעובד לצד היו"ר והוועד המנהל מבצע את מדיניות האגודה.

סליחה לא
שמעתי!

מבוא החירשות התקשורת החיים והמנהגים המשפחה החברה והקהל חקר אישי השפה של אבא דיון סיכום ביבליוגרפיה

* רישיון נהיגה לחירשים

לגבי כושר השמיעה הרי שתקנה 197 הוחלפה ונקבע בה כי אין מניעה ליתן רישיון נהיגה לבעל כושר שמיעה לקוי או לחרש. התקנה מחייבת אך ורק מבקשי ובעלי רישיונות נהיגה לרכב ציבורי או בעלי היתר. לפיכך, אין להפנות לרופא האגף/למרב"ד מבקש/י מחזיקי רישיונות נהיגה לכל הדרגות. למעט דרגות D, D1, D2, 7 והיתר להסעת נוסעים (120).

* שילוב במערכת החינוך הרגילה בישראל

בנובמבר 2002 התקבל בכנסת תיקון לחוק חינוך מיוחד התשמ"ח-1988. התיקון הוסיף לחוק את "פרק השילוב" הקובע כי יש לתת עדיפות לשילובם של ילדים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל תוך מתן תוספת שעות הוראה ושירותים מיוחדים.

משמעות התיקון לחוק היא, כי לפני שמעלים תלמיד/ה לוועדת השמה, יש לבדוק קודם כל אפשרות לכלול אותו תלמיד בתכנית השילוב בבית הספר בו הוא לומד. במסגרת תוכנית השילוב, בית הספר מקבל סל שעות סיוע (כגון הוראה מתקנת ותרפיה באומנות) אותן הוא מחלק בין תלמידים, שהוגדרו כבעלי צרכים מיוחדים ולומדים במסגרת רגילה. הרשימה של בעלי הצרכים המיוחדים שנכנסת לתכנית השילוב כוללת גם את החרשים-אילמים. רק כאשר השילוב נכשל, ניתן להפנות תלמיד לוועדת השמה לצורך שיבוץ למסגרות החינוך המיוחד (במקרים חריגים, ועדת שילוב הדנה לראשונה בהכללת תלמיד בתכנית השילוב, מפנה אותו ישירות לוועדת השמה).

סליחה לא שמעתי!

מבוא החירשות התקשורת החיים והמנהגים המשפחה החברה והקהל חקר אישי השפה של אבא דיון סיכום ביבליוגרפיה

ילדים חרשים להורים חרשים

ילדים שומעים להורים חרשים

* נישואין

לוינגר טוענת ש-90% מהאנשים החרשים מתחתנים עם נשים חרשות כמוהם ונולדים להם ילדים שומעים. יש לציין כי קשה להם להתמודד עם ילדיהם וזה גורם להם לחוסר בטחון.

* האב האלם חרש וההשפעה על הילדים שלו

גונס, סטרום ודניאלס (1989) טענו שלהורים החרשים פחות יכולת תקשורת עם ילדיהם מאשר ההורים ששומעים וזה יוצר קשר ייחודי בין ההורים החרשים לילדיהם השומעים. יש שני סוגים של הורים חרשים: **חלק אחד** שמתנגדים ללמד את ילדיהם את שפת הסימנים, כי הם חוששים שהילדים יהפכו כך לחרשים וכי זה גורם לעיכוב ברכישת השפה המדוברת אצלם. **החלק השני** רוצה שילדיו ילמדו את שפת הסמנים מאז היותם קטנים, כי כך הם יהיו הגשר בין ההורים לעולם החיצוני ויהיו גשר לתרגום. כך ילדיהם יבינו וידברו את שתי השפות. בחברה התפקיד ההורי של ההורים החרשים אינו קל, כי הוא מושפע מתהליכים אישיים וחברה שונה, קולם כמעט לא נשמע.

* הקשר עם הילדים

נעשה ניסיון לבדוק את זיכרונות הילדות של ההורים החרשים ונמצא ש"תחושת הבדידות והלבד אשר הם זוכרים..." בחינת החוויות ההוריות מגלה כי תחושות הבדידות והלבד של החרשים, מאפיינות גם את היחסים שלהם עם ילדיהם אשר קשורים גם הם לקשיי התקשורת ביניהם.

סליחה לא שמעתי!

מבוא החירשות התקשורת החיים והמנהגים המשפחה החברה והקהל חקר אישי השפה של אבא דיון סיכום ביבליוגרפיה

* התייחסות החברה לאנשים חירשים

מרים לוינגר (לוינגר, 2010) טוענת כי ההרגשה של האדם החרש בתוך העולם השומע היא כמו להיות זר, למרות שעושים הכל כדי לעזור לו להבין. בנוסף לכך, ככל הנראה הקשר בין החרשים להוריהם מצומצם, בגלל התקשורת ביניהם. רוב ההורים לא פתחו רמה תקשורתית מספיקה על מנת לדבר עם ילדם על עולמו הפנימי. הדבר שמפגיע בתוך המשפחה הוא שהילד לאדם חרש מרגיש תחושת קיפוח חזקה. כלומר ההורים החרשים רואים עצמם כשייכים לקבוצת מיעוט לא מושכת אשר עלולה להשפיע לרעה על ילדיהם. ישנה בדבריהם תחושה של בושה במי שהם וניסיון למנוע מבעיית "הנכות" שלהם להגיע לילדיהם. לוינגר טענה כי למרות הניסיונות החוזרים של האדם החרש, מצטברת במהלך ילדותו הרגשה מיוחדת, הנובעת מהתמודדות עם החרשות. ההורים החרשים דברו על קשיים בתקשורת בתוך משפחות המוצא, אשר גורמים לחוויה של ניתוק ובדידות. לכן עלינו לשנות את הגישה בחברתנו ולעזור לחרשים-אילמים בתחומים הבאים:

א. תקשורת – עלינו למנוע את תחושות הניתוק והבדידות.

ב. מסוגלות – בכדי ליצור אצל האדם החרש אמונה ביכולותיו, אנחנו יכולים לעזור לו לתרגל מיומנויות המותאמות לגילו.

ג. שונות – העובדה שהוא חרש גורמת לו לראות את עצמו פחות שווה לאחרים. אם המשפחה שלו והסביבה החינוכית יקבלו את השונות שלו, ולא ינסו לשנות אותו, הוא יגדל עם תחושת הערכה עצמית. כך הילדים שלו יוכלו להיות גאים בו, הוא ישמח בהם ובמציאות סביב לו.

* התמודדות החרש בחברה

לוינגר אומרת כי יש שלושה עקרונות בהנגשה עבור אנשים עם לקות שמיעה:

1. יצירת תנאים משופרים לתקשורת עם השני.
2. יצירת תנאי תאורה נוחים.
3. שימוש במגוון טכנולוגיות.

השימוש בטכנולוגיות מאפשר להעביר את המידע באמצעות קול מוגבר, אור, כתב או רטט.

גם תרגום לשפת הסימנים הוא אמצעי נוסף להנגשה.

מערכות נוספות שמסייעות לחירשים הן:

מערכת אור תת-אדום שמבוססת על שידור באמצעות גלי אור תת-אדום. המערכת מתאימה לשימוש במקומות שחשובה בהם אבטחת המדע. אביזרי עזר לתקשורת ומערכות איתות והתרעה שעוזרים לתקשורת כמו מגבר אישי, מגברים לטלפון וטלפונים לכבדי שמיעה המתקשים לשמוע את קול הדובר ואת צלצול הטלפון, גלאי עשן עם יחידת הבזק אור, שעון מעורר עם כרית רטט. החרש יכול להיעזר בשעון הרטט המעורר להשכמה, לדעת כשהטלפון מצלצל, ליהנות, לישון בבטחה בידיעה שגלאי העשן מותאם לצרכיו.

סליחה לא שמעתי!

מבוא החירשות התקשורת החיים והמנהגים המשפחה החברה והקהל חקר אישי השפה של אבא דיון סיכום ביבליוגרפיה

גונס וסטרום ודניאלס (1989) טענו כי ליותר מ-700,000 ישראלים חרשים אילמים יש בעיה. כל יום הם צריכים להתמודד עם דברים כמו תקשורת עם הסביבה, יכולת להיות עצמאים ולא תלויים בעזרה של אנשים אחרים, להיות שווים בחברה ולהרגיש שהם חיים בכבוד.

רוב האנשים כבדי השמיעה הם מעל גיל 65. איבוד השמיעה מתחולל אצלם בהדרגה כחלק מתהליך ההזדקנות. דו"ח של האו"ם קבע לאחרונה כי מספר ליקויי השמיעה אצל רוב החרשים יגדל באופן ניכר. ברוב המקרים, לא ניתן לרפא לקות שמיעה באמצעים רפואיים או כירורגיים. כיום יש התפתחות טכנולוגית של מכשירי השמיעה, הטכנולוגיה נועדה לעזור לתפקוד השמיעתי היום יומי גם אם לקות השמיעה עצמה אינה ברת ריפוי.

*חקיקה

"חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות", התשנ"ח – 1998, מכיר בזכותו של אדם עם מוגבלות להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה בכל תחומי החיים. החוק מעגן זכות זו של אנשים עם מוגבלות פיזית, חושית, שכלית, נפשית וקוגניטיבית באמצעות מתן מענה הולם לצורכיהם המיוחדים. החוק מכיר בעובדה כי התאמות מיוחדות לאדם עם מוגבלות הן תנאי הכרחי למימוש זכותו לשוויון הזדמנויות אמיתי ולשילובו המוצלח בחברה. החוק קורא לקבל את השונה כשווה. החוק אומר שצריך לעשות שינוי בחברה ולא להכיר באדם נכה רק כאשר רואים את הנכות. אצל אנשים חרשים לא רואים את הלקות והחירשות; החרש בדרך כלל עצמאי, לכן לא שמים לב שיש לו צרכים מיוחדים.

מכשיר שמיעה

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

חקר אישי

יש לאבא שלי סיפור מיוחד וכולנו מאמינים לו, כי בדת שלנו מאמינים בתופעה זו. בדתנו, הדת הדרוזית, מאמינים **בגלגול נשמות**. אבא אמר לנו שהוא היה בחיים הקודמים שלו טייס. לא הבנו בדיוק איפה היה, אבל הבנו שהיה גר במקום שהדרוזים אינם מוכרים כל כך.

הוא סיפר לנו את הדברים הבאים:
"פעם הייתי במטוס שלי עם חברים, היתה פצצה ורצינו לנסות אותה. לא ידענו שזה מסוכן, הפצצה. לכן יש לי עכשיו רק שתי אצבעות ביד. אני זוכר רק שהמטוס התפוצץ ואחר כך לא שמעתי כלום. אני מאמין שזאת הסיבה שנולדתי בחיים האלה חרש."

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

אבא שלי שהוא בעל הבעיה

- **הראיונות שעשיתי הם:**
- אבא: הוא ספדי פיסל, בן 52, מהכפר מסעדה ברמת גולן. עשיתי אתו ראיון כי הוא אלם חרש ויכול לענות על כל השאלות שלי.
- אימא: היא ספדי רחמה, בת 47 מהכפר מסעדה ברמת גולן. עשיתי אתה ראיון כי היא אישה של איש אלם חרש שחיה אתו 16 שנים.
- האחים שלי: ספדי ואיל בן 17, תאמר בן 16, דימה בן 13, לאנה בת 8. כולם מהכפר מסעדה ברמת גולן. עשיתי איתם ראיון כי הם בנים של איש אילם חרש והם חיים אתו מאז לידתם.
- חבר של אבא: אמיר (שם בדוי), עשיתי אתו ראיון כי הוא חבר של אילם חרש עוד ילדות.
- המורה פדללה סברא מהכפר מסעדה. עשיתי אתו ראיון כי הוא מורה ועובד סוציאלי בבית ספר שלי.
- החברות שלי: הן בגיל 15 עשיתי אתם ראיון כי הם חברות שלי (בת אילם חרש) מהגן.

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

ראיון עם אבא

האם אתה שמח שהתחתנת עם אישה בריאה?

כן אני מאושר שהתחתנתי עם אישה בריאה. בתחילת פחדתי שאולי היא לא תסכים להתחתן איתי, כי אני אלם חרש. אבל אחרי שהכרתי אותה ידעתי שהיא מסכימה להתחתן איתי והיא מאושרת כי ידעה שאני בן אדם אהוב ונחמד. אחרי שהתחתנו היה לנו קצת קושי בהבנה בינינו אבל אחרי זה יצרנו שפה מיוחדת בתנועות ידיים ועם השנים לימדנו זאת את ילדינו שלנו וכך הסתדרנו.

האם יש לך שפה מיוחדת עם משפחתך?

כן יש שפה מיוחדת במשפחתנו שבנויה מתנועות קלות מאוד. זו לא שפה ראשית אבל היא שייכת רק למשפחתנו וכך הם מסתדרים איתי.

מהי השפעת המצב שלך על העתיד?

בעתיד שלי קשה לי להיות דתי כי אני לא יכול להתפלל, לא יודע לקרוא בספר הדת ולא שומע את התפילות.

איך אתה יכול לבנות משפחה?

בהבנה – בקלות – בשמחה ... אחרי שהתחתנתי עם אמך שהיא אישה בריאה נולדו לנו 5 ילדים שלא רק היו בריאים אלא גם מחוננים ומצטיינים. אני עכשיו מאושר ולא מרגיש שאני שונה.

האם אתה יכול ללמוד בבית ספר?

אני למדתי עד כיתה ד'. פעם שאל אותי המורה שאלה ולא הבנתי ולא יכולתי לספר למורה אז המורה הרביץ לי. כעסתי כי התלמידים התחילו ללעוג ולחקות אותי. ברחתי מבית הספר ולא חזרתי לעולם.

איך אתה מרגיש כלפי אדם באותו מצב?

"אני מרגיש בשמחה כי אני מדבר עם אדם שמבין אותי בקלות ומרגיש אותה הרגשה כשמדברים.

איך אתה מרגיש שנולדו לך ילדים בריאים ומחוננים?

אני שמח מאוד ומודה לאל ומברך אותם, כי בתחילה פחדתי שיוולדו לי ילדים חרשים אבל בעזרת השם הילדים שלי בריאים.

האם אתה אוהב את היחס המיוחד של אנשים בסביבה?

לא, כי אני לא מרגיש עצמי נכה. אני יודע ומשוכנע שאני אדם רגיל ולא רוצה יחס מיוחד.

האם אתה יכול לעבוד?

כן, אבל לא בכל. יש מקצועות שקשה לי לעבוד בהם כי צריכים לשמוע ולדבר.

האם אתה יכול להשתמש בפלפון?

לא, אני לא משתמש בפלפון כי אני לא יכול לדבר ולשמוע ולא יודע לכתוב כדי לכתוב הודעות.

האם אתה יכול לנהוג במכונית?

לא. אפשר להוציא רישיון נהיגה לחירשים בשפת הסימנים, אבל לי יש שפה מיוחדת ואני לא מבין את השפה האחרת.

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

ראיון עם אמא

איך את מדברת עם בעליך?

יש שפת סימנים מיוחדת, קלה מאוד ואנחנו מתרגלים לכך.

האם את מאושרת אתו?

בטח, אני מאושרת אתו עד הסוף.

האם המצב שלכם השפיע על המצב הנפשי של ילדיכם ואיך?

כן, כשהיו קטנים ולמדו בבית-ספר יסודי, ילדים שהם חברים שלהם ובאותו כיתה חיקו את אבא ולעגו לו. ילדי היו בוכים ומתרגשים מאוד מזה, ליוויתי אותם לבית-ספר ודברתי עם החברים שלהם והסברתי להם את המצב של אבא. כמו כן תמיד ליווה אותם עובד סוציאלי בבית-ספר ועזר להם.

איך הכרת את בעליך?

דרך שידוכים. קרובת משפחה שלו הייתה חברה שלי, היא הכירה בינינו והוא ביקש ממני להתחתן. הסכמתי והתחתנו ועכשיו אנחנו מאושרים עד הסוף. הוא אדם נחמד, חכם, רגיש, עוזר לי בבית מאד ויש לנו חמישה ילדים ברוך השם בריאים וגם מחוננים.

האם חשבת או הצטערת פעם שהתחתנת עם איש אלם-חרש?

לא אף פעם לא הצטערתי כי הוא נותן לי את כל מה שאני רוצה ואפילו יותר. יש לי בית וילדים ואני מאושרת מאוד, למה אצטער?

איך הייתה הרגשתך בהתחלה? ואיך התרגלת למצב שלך?

היה קשה בהתחלה כי הוריו מתו והאחים שלו לא רצו שהוא יתחתן ועשו לי הרבה בעיות. גרנו בבית אחד עם 4 אחיות ושני אחים עם הנשים שלהם אבל הוא היה לידי תמיד עד שבנינו בית ונולדו לנו ילדים. עכשיו אנחנו ביחד בבית לבד ואין לי שום בעיות.

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

איך מרגישה אישה בריאה שמתחתנת עם איש אלם חרש?

הרגשה רגילה. אף פעם לא הרגשתי שהוא אדם רע או נכה וגם שהוא חרש. שפת הסימנים עכשיו היא כמו שפת הדיבור בשבילי .

האם פחדת שייולדו לך ילדים אילמים-חרשים כמו אבא?

כן היה לי קצת פחד וגם לבעלי. הוא תמיד היה עושה רעש לבדוק אם הם שומעים את זה או לא.

איך אפשר לבנות משפחה עם איש אלם-חרש?

קשה קצת עם ילדים. כשהיו קטנים היה קל כי בעלי היה עוזר לי הרבה. אבל כשגדלו יותר קשה כי הם עכשיו בגיל שצריך להקשיב להם ולהדריך אותם ביחד כאמא ואבא וזה קצת קשה.

איך היותם בנים לאישה בריאה ואיש אלם חרש משפיע על המצב הנפשי שלהם?

כשהיו קטנים הילדים היו לועגים להם וזה השפיע על המצב הנפשי שלהם. תמיד ניסיתי לעזור להם ועכשיו הם גדלו. אני חושבת שעדיין שיש קצת בעיות אבל בגילם זה לא משפיע על המצב הנפשי שלהם.

כיצד את מרגישה עם העובדה, שנולדו לך ילדים בריאים ומחוננים מאיש אלם חרש?

"ההרגשה רגילה, נכון שהוא אלם חרש אבל הוא חכם מאוד לכן ילדינו כולם בריאים וגם מחוננים "תודה לאל".

האם השפיעה תגובת החברה על ההחלטה שלך, ואם השפיעה - כיצד?

עדיין שואלים אותי למה התחתנתי עם איש אלם חרש ומותחים ביקורת על כך. אבל מהתחלה הייתי משוכנעת שזה מה שאני רוצה ולא מצטערת על זה אז לא השפיע.

האם את מתביישת שהתחתנת עם איש אלם חרש ?

לגמרי לא. אני אוהבת את בעלי ושמחה מאוד שבחרתי בו ונולדו לי ילדים מחוננים.

איך הייתה התקשורת ביניכם בתחילת הנישואים?

התקשורת הייתה בסימנים. השפה שלו קלה מאוד, לא צריך ללמוד אותה רק להתרגל עליה.

סליחה לא שמעתי!

מבוא החירות התקשורת החיים והמנהגים המשפחה החברה והקהל חקר אישי השפה של אבא דיון סיכום ביבליוגרפיה

ראיון עם אחים

איך הוא להיות בן/בת של איש אלם-חרש?

הוא רגיל, קשה וקל. קשה כי לפעמים כאשר רוצים משהו הוא לא מבין אותנו ואנחנו לא מבינים אותו. קל: כי הוא חכם ועוזר לנו תמיד ואנחנו לא מרגישים שהוא אדם שונה.

איך התמודדתם עם המצב הזה?

בעזרת השם והבנו שלא יכולים לשנות את זה. אהבנו את זה כמו שהוא וידענו שמצבו שונה ואנחנו חייבים להתמודד אתו.

האם הייתה לכם בעיה בהדברות עם אבא?

בהתחלה כן, הייתה לנו בעיה שלא הבנו הכל, אבל במשך הזמן התרגלנו ועכשיו מדברים איתו ולא מרגישים שזאת שפה שונה.

האם קרה לכם משהו בקשר לאבא שלכם?

כן כשהיינו קטנים חברים היו מחקים את אבא וזה השפיע על המצב הנפשי שלנו. אבל אחרי זה כולם עזרו לנו, אימא עזרה לנו מאוד וגם המורים בבית-ספר והעובד הסוציאלי בבית-ספר.

האם אתם חוששים שיוולדו לכם ילדים כמו אבא?

כן יש לי פחד, אבל אני יודעת שזה מה שרוצה אלוהים שיקרה ולא חשוב אם היה לי אבא שאלם-חרש יהיו הילדים שלי אלמים חרשים.

סליחה לא שמעתי!

מבוא החירשות התקשורת החיים והמנהגים המשפחה החברה והקהל חקר אישי השפה של אבא דיון סיכום ביבליוגרפיה

ראיון עם מורה

האם אתם מחייבים ללמד תלמיד חרש? איך מתנהגים אתו?
כן, אני מרגיש מחויבות כלפיו, בקשר לדרך שאני מתנהג בה איתו. אני אלמד את זה, ואדאג שיהיה לי כל המידע והכישורים שאני צריך ושיעזרו לי להוביל אותו ולהבין אותו ושאחרים ישיגו את זה.

איך יכולים לעזור לילדים להורים חרשים מבחינה נפשית?
דרך הכלתם והכלת הרגשות שלהם. לעזור להם להתגבר על הקשיים שלהם, ובמיוחד קשיים עם הסובבים אותם.

תמיד יש ילדים שלועגים לילדים חרשים או לילדים להורים חרשים. איך עוזרים להם להתגבר על הבעיה הזאת?

לדעתי החלק הגדול מן העבודה הוא עם התלמידים הלועגים, להכין אותם ולהפוך אותם למוקד תמיכה לתלמידים אלה. בנוסף דרושה תמיכה רגשית וחברתית לתלמידים החרשים או שהם בנים להורים חרשים.

האם חשוב תמיד להיות בקשר עם היועץ?

כן, תמיכת היועץ ועזרתו תאפשר לנו סיכוי הצלחה גבוה בזה.

האם נדרש יחס מיוחד מבחינת הלימוד או מבחינה נפשית לתלמיד החרש או לילדים להורים חרשים?

לדעתי זה יגרום להם להרגיש בחסרון שלהם. אני ממליץ להתייחס אליהם בצורה רגילה, תוך הקפדה על התעלמות מזה.

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

ראיון עם החברים שלי

האם אתם רואים שיש לדנא בעיה מבחינה נפשית?

אנחנו חושבים שאין לדנא בעיה נפשית כי היא לא מתביישת במצב של אבא שלה אלא היא תמיד שמחה כי הוא אבא שלה והיא הבת הקרובה לאבא יותר מאמא שלה.

בגיל התבגרות תמיד תהיה בעיה נפשית, איך יכולים לעזור לדנא להתגבר על השלב הזה?

תמיד מתנהגים עם אבא של דנא כאל איש רגיל כדי שהיא לא תרגיש שהוא שונה בגיל התבגרות. אנחנו לא רואים שדנא מסרבת להכיר באבא שלה כי היא אוהבת אותו מאוד.

האם אתם רואים שיש לאבא של דנא פחות יכולת הורית?

לא, אבא של דנא הוא איש חכם מאוד ואימא של דנא עושה כל מה שהיא יכולה כדי שיהיה הכי טוב. תמיד עוזרת להם ולאבא כדי שלא להרגיש שהוא שונה או פחות ביכולתו ההורית.

איך אתם רואים חיים של משפחה עם בעל חרש?

הם משפחה טובה מאוד כי הם חמישה ילדים שכולם חכמים. אבא של דנא גם חכם מאוד וחרוץ. תמיד רואים קצת בעיות בהבנה וכאשר הוא מדבר והילדים לא מבינים הוא מתעצבן כי הוא לא יודע להסביר להם יותר.

האם אימא של דנא יכולה למלא את החוסר של האבא?

אימא של דנא מדהימה כי היא תמיד עובדת ועושה הכל כדי למלא את החוסר של האבא, אבל אנחנו חושבים שזה קשה למלא חוסר של אבא.

ראיון עם חבר של אבא

איך אתה מדבר עם חברך?

בקלות, בשפה הסימנים. יש לחברי שפה מיוחדת עם המשפחה שלו ואני יודע אותה וכך מדברים.

האם אתה שמח שהוא התחתן אם אישה בריאה ולא אישה חרשת?

כן, בטח, האישה שלו בריאה וחכמה וטובה והיא הביאה לו חמישה ילדים כמוהם, חמודים ובריאים ששומעים ומדברים והם מחוננים וחכמים מאוד.

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

שפת הסימנים המיוחדת של אבא
במשפחה שלנו יש שפת סימנים שמאפיינת רק את הדיבור עם אבא.
מצורפות לעבודה זו תמונות של הסימנים ומה כל אחת אומרת...

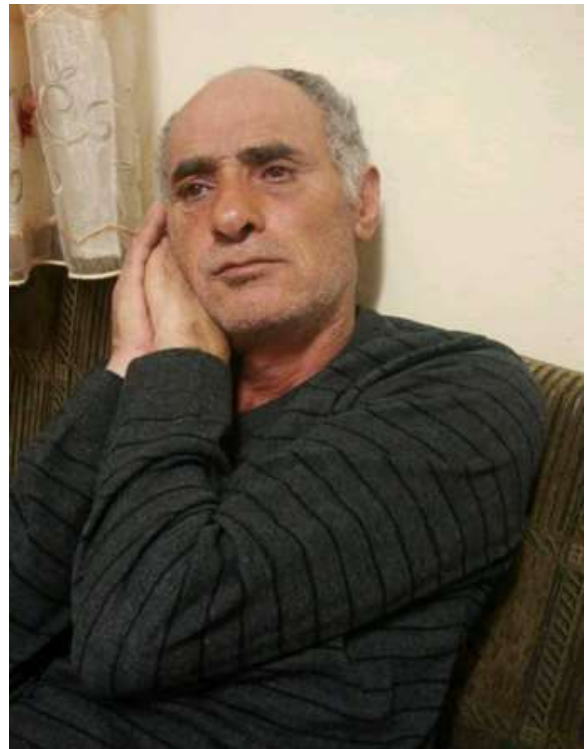

כאן אבא שלי אומר שהוא רוצה לאכול

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

כאן הוא אומר שהוא רוצה לשון

כאן הוא אומר שהוא רוצה לשתות מים

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

כאן הוא אומר את הביטוי עוד פעם

כאן הוא אומר שהוא רוצה לעשן

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

כאן הוא אומר שהוא רוצה לשתות חלב

כאן הוא אומר שהוא רוצה לדבר או מבקש שנגיד למישהו משהוא

סליחה לא שמעתי!

מבוא החירשות התקשורת החיים והמנהגים המשפחה החברה והקהל חקר אישי השפה של אבא דיון סיכום ביבליוגרפיה

דיון

עבודה זו דנה בנושא החירשות.

העבודה בודקת את סיבות החירשות ואיך החברה מתמודדת עם אדם במצב של "חירשות".

הטענה המרכזית בעבודה זו היא שיש לחברה השפעה מאוד גדולה על המצב שנקלע אליו האילם חרש ומידת התמיכה של החברה בו. בפתח העבודה נפרשו התיאוריות המרכזיות:

יש תאוריה שאומרת שרוב האילמים חרשים מתחתנים עם נשים חרשות ונולדים להם ילדים ששומעים. לכן קשה להם להתמודד עם ההורים שלהם וזה גורם להם הרבה בעיות נפשיות.

תאוריה נוספת אומרת שיש שפה אחידה בין האלם חרש ושאר האנשים והיא שפה לגיטימית למשתמש בה לתקשורת עם המשפחה שלו והילדים ועכשיו היא מוכרת כשפה לכל דבר בעולם. החרשים לומדים אותה כשפת אם.

יש תאוריה שטוענת כי לקות שמיעה יכולה להיות תורשתית ובאותו זמן לקות שמיעה יכולה להתחיל מגיל צעיר או מגיל מבוגר.

החירשות מגיל צעיר משפיעה על התפתחות הילד ועל השפה שלו.

החברה יכולה לעזור לחירשים בהרבה אמצעים כמו מכשירי שמיעה.

יש דרגות מסוימות של ליקוי שמיעה ולחירשים יש שרידי שמיעה שמישים, שנשארו מיכולתם לשמוע.

החירשות משפיעה על התפקוד היומי של החרש, על החיים שלו והביטחון העצמי. היא מונעת ממנו לתפקד בצורה עצמאית, מונעת ממנו לקלוט מידע מהסביבה וגורמת לקושי בתקשורת עם האחרים.

יש בעבודה התייחסות מיוחדת לילדים של האילמים חרשים שהם עלולים להפגע מהשפעת החברה ומהאופן שהחברה מתייחסת אליהם והם נשארים במצב נחות לעומת שאר הילדים.

לפי הממצאים של עבודה זו, יש שפה מיוחדת לאלם חרש בתוך המשפחה והיא משמשת ככלי עזר לו ולשאר משפחתו. כל עולה מהראיון שעשיתי עם ספדי, אבי, שאמר שיש שפה מיוחדת במשפחתו שהיא תנועות קלות מאוד והיא שפה ששייכת לשפת החירשים הראשית.

לפי הטענות של החוקרים והמרואינים, אם אלם חרש מתחתן ומביא ילדים, יהיה להם קשה מאוד להם להתמודד עם הילדים האחרים והם חיים חיים קשים. למרות זו, ספדי אבי אמר שהוא התחתן עם אישה בריאה והוא מאושר כי הילדים שלו התמודדו עם זה. הוא אומר שזה

לא משפיע על המצב הנפשי שלהם ועל השפה כי אשתו מדברת.

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

לקות שמיעה יכולה להיות בתורשה ובאותו זמן לקות שמיעה יכולה להתחיל מגיל צעיר או מתחילה בגיל מבוגר. זאת, בניגוד לספדי שנולד חרש אבל לא בגלל תורשה כי הוא הראשון במשפחה שלנו.

החירשות משפיעה על התפקוד היומי של החרש, על החיים שלו והביטחון העצמי. היא מונעת ממנו לתפקד בצורה עצמאית, מונעת ממנו לקלוט מידע מהסביבה וגורמת לקושי בתקשורת עם האחרים. לעומת זאת, אצל ספדי החירשות לא השפיעה על ההתפתחות. הוא התמודד והוא חושב שבגלל החירשות יש לו הרבה חברים וכולם יודעים ומתקשרים אתו בשפת הסימנים.

ספדי אומר: "החירשות משפיעה על התפקוד היומי שלי שאני לא יכול לנהוג או להשתמש בפלאפון או לעבוד בכל המקצועות".

החברה תמיד תומכת באילם חירש ועוזרת לו בכל הציוד וזה מתאים לדברים של ספדי שאומר כי יש לו מכשיר שמיעה ויש לו מכשיר שמרטט כאשר יש מלחמה או רעידה באדמה.

מסיכום הדברים עולות המסקנות הבאות: האילם החירש נתקל בהרבה בעיות אבל עם תמיכה מצד החברה והקרובים הוא יכול להתגבר על כל הבעיות.

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

סיכום

מהעבודה שלי על האיש האלם חרש הגעתי למסקנה כי האלם חרש תמיד מנסה להתמודד עם המצב שלו ולבסוף ישתכנע שהוא לא יכול לשנות אותו וכי לא רק האלם חרש מושפע מהמצב שלו אלא גם הילדים שלו וכל האנשים בסביבתו. למדתי כי החירשות משפיעה על החרש מבחינה נפשית וחברתית ומשפיעה על החיים היומיומיים שלו ומונעת ממנו מהרבה דברים בחיים.

האנשים בסביבה יכולים לעזור לחרש בכך שיתנהגו איתו כמו עם אדם רגיל והחברה עוזרת לחרש על ידי מיכשור מתאים כמו מכשירי שמיעה וכו.

אני מציעה שננסה תמיד לגבות את האלמים חרשים ביחד כי כך הם מרגישים טוב לדבר עם אנשים באותו מצב, שמבינים אותו בקלות וכו. אני מציעה שגם בבתי הספר יעשו יותר כדי להציג את מצבו של האלם חרש וכך הם יתנהגו אותו בצורה הנכונה.

סליחה לא שמעתי!

מבוא   החירשות   התקשורת   החיים והמנהגים   המשפחה   החברה והקהל   חקר אישי   השפה של אבא   דיון   סיכום   ביבליוגרפיה

ביבליוגרפיה

לב רן, ש. ושוחט, מ. (1998), "חרשות מלידה – חידושים בהבנת הבסיס הגנטי", בתוך הרפואה, 135 (7-8): 306-309
לוינגר, מ. (2010), "דברים שהורים חרשים שומעים", בתוך שקום, 22, 18-27
אתר הכנסת

<http://www.knesset.gov.il/laws/heb/FileD.asp?Type=1&LawNum=1876&SubNum=2>

אתר משרד המשפטים מדינת ישראל

<http://www.justice.gov.il/MOJHeb/NetzivutNEW/Mishpati/Hakika/NosahHokShivyon.htm>